

אין עור מליבדו
עיר יהוד ומיוחדת

בית שלמה

פרוייקט ה' השנים כסא ודארץ קדם רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ויא זה מקום מנוחתי

פרשת משפטים

שבת שקלים

תש"פ

גליון 197

נא לשמור על קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת התפילה וקריאת התורה

בס"ד

לעילוי נשמת

מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא
מנ"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה רב
ר' מנחם יצחק בנימין ב"ר יוסף חיים
הה"צ רבי שבתי אבי המגיד מקאזניץ
הגה"ק רבי ישראל מסלנט ב"ר זאב וואלף
רבי דוד ב"ר שמואל הלוי
הגה"ק רבי שאול בראך ב"ר אלעזר
הרה"ק רבי איתמר ב"ר ישראל יצחק
הרה"ק רבי עמנואל ב"ר ישעי'
הרה"ק רבי מנחם נחום ב"ר יוחנן
הרה"ק רבי ישכר בעריש מדאלינא ב"ר יצחק
אייזיק
הרה"ק רבי חנניא יו"ט ליפא ב"ר יקותיאל
יהודה
הגאון רבי יצחק ירוחם דיסקין ב"ר משה
יהושע יהודה לייב
הגאון רבי נתן צבי פינקל ב"ר משה
הגאון רבי ירוחם פישל פערלא ב"ר אריה
צבי

**פרפראות בדרך מוסר
על פרשת השבוע**

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לקבלת גליון זה למייל שלחו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

ידועה שאלת רבים מהמפרשים מדוע נסמכה פרשת משפטים לפרשת מזבח שנאמרה בסוף פרשת יתרו רש"י הקדוש מפרש "לומר לך שתשים סנהדרין אצל מזבח" ונלע"ד בס"ד לפרש מדוע צריך שהסנהדרין תהיה ליד המזבח ויש כמה סיבות לכך הראשונה ידוע שאין הקרבן עולה למקריב אלא א"כ עשה תשובה על חטאו ולכן צריך שיהיו שם את גדולי הדור היושבים בסנהדרין שידריכו את העם כיצד לחזור בתשובה. סיבה שניה כדי שאם אדם הזיק את חברו ורוצה להקריב קרבן על חטאו הוא צריך שקודם יפסקו את דינו על הנזק שעשה ורק אח"כ יוכל להביא קרבן. סיבה שלישית כדי שגדולי הדור יוכלו ללמד סנגוריה על עם ישראל קדושים בראותם את עם ישראל החוזרים בתשובה ומוריקים מכספם להקרבת הקרבנות כדי לעשות נחת רוח בשמים וע"י כך יצליחו הצדיקים להשפיע על עם בני ישראל הרבה השפעות טובות משמים

"וכי יריבין אנשים והכה איש את רעהו באבן או באגרף ולא ימות ונפל למשכב" – "אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקמה המכה רק שבתו יתן ורפא ורפא" (כ"א , י"ח – י"ט)

ניתן בס"ד לפרש פס' אלו כך וכי יריבין אנשים היינו שהיצה"ר המכונה איש כמו שכתוב אצל יעקב ויאבק איש עמו פגע ל"ע באיש אחד והפיל אותו ורחנית כמו שכתוב ונפל למשכב דבר זה גרם לאדם לקום היינו להתנאות ולהרים את ראשו ולחשוב מחשבות חיצוניות בחינת והתהלך בחוץ ולומר כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה והוא נשען על עצמו היינו על משענתו מה עושה הקב"ה ברוב רחמיו החפץ בתשובת האדם נותן לו מכה קטנה כתזכורת שיש הקב"ה וזהו ונקמה המכה היינו אין טענה ח"ו על הקב"ה במכה שהביא על האדם כי כל כוונתו היא לעורר את האדם שייטיב דרכיו ומעשיו ולכן מה יעשה האדם על מנת שירפא מהמכה רק שבתו יתן היינו רק לחזור בתשובה וע"י כך יגרום שהקב"ה ישלח לו רפואה שלמה שנאמר ורפא ורפא לאור האמור יובנו גם דברי הגמרא בברכות (ס' ע"א) "דחני דבי רבי ישמעאל אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקמה המכה רק שבתו יתן ורפא ורפא מכאן שניתנה רשות לרופא לרפואת" שיעקר המחשבה צריכה להיות כי ניתנה אמנם לרופא רשות מהקב"ה לרפא אך הרופא הוא לא במקום הקב"ה אלא הוא רק שליחו של הקב"ה לעזור לאדם אחרי שהאדם עזר קודם לעצמו

וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת בעליו אין עמו שלם ישלם – אם בעליו עמו לא ישלם (כ"ב, י"ג)

חכם יורה לו את הדרך הנכונה אשר ילכו בה כי מקובלנו שהקב"ה לא מביא תקלה על בהמתן של צדיקים ק"ו על צדיקים עצמם וכן באותו ענין ראוי להרחיב כי כמו שבשאלה רפואית אנשים לא עוצרים כל אדם מודמן ושואלים אותו שאלות ברפואה אלא הולכים ואפילו מוציאים כספים אצל פרופסורים גדולים כך בשאלות הלכתיות השייכות לנשמה צריך גם לחפש ולהגיע לאדם מוסמך וגדול בתחום ולא להסתפק דווקא במה שומין ועוד שמעתי מהרב מאיר אליהו שליט"א בשם הרב חיד"א זי"ע שמי שהוא שקרן ורמאי המחפש את השקר הקב"ה יזמן לו "מרבני" השקר אך אם האדם חפץ בכל ליבו ומתאמץ להשיג את האמת הקב"ה יזכה אותו להתרבק בצדיקי האמת האמתיים

ניתן לפרש בס"ד פס' זה הרומז כי כאשר אדם רוצה לשאול שאלה הלכתית יש לו לשאול רב מוסמך אמיתי ולא כל אדם שנראה לו מבין אלא צריך לחקור ולברוק אם העונה הוא באמת ירא שמים אמיתי. ניתן לראות זאת ברמז בפס' וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת היינו כאשר אדם שאל שאלה אדם מסוים אם בעליו אין עמו שהמשיב הוא לא ירא שמים אמיתי שלם השואל על מעשיו שכן צריך שהאדם העונה יהיה צדיק בעל בעמיו (ויקרא כא ד) דהיינו בחינת כהן וזה אין בעליו עמו ואם עשה כהוראתו ופשע חייב כיוון שלא שאל כהוגן, אך אם בעליו עמו כלומר המשיב עונה על ההגדרה של בעל בעמיו היינו צדיק וירא שמים שהוא בחינת כהן אזי יהיה פטור מלשלם שבוודאי אותו

"ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע" (כ"ד, ז')

רש"י – ספר הברית. מבראשית ועד מתן תורה ומצות שנצטוו במרה עפ"י פירושו של רש"י הקדוש ניתן בס"ד ללמוד כי אם רוצים יכולת לשמוע דברי תורה וגם יכולת לקיימם צריך לעשות קודם מה שעשו אבותינו במדבר לפני מתן תורה כלומר להתקדש ולהיטהר כמו שנצטוו במרה וכמו שלומדים מכל ספר בראשית הנקרא גם ספר הישר שמדריך את האדם בדרך הישר ועל זה נכתב נעשה ונשמע, היינו קודם נעשה את מה שלמדנו עד עכשיו ואז תהיה את היכולת לשמע את כל שאר התורה אשר משה רבנו מלמדנו. ועיין עוד בני ישכר לחודש תשרי מאמר ד דרוש ב סימן קטן ה שמרחיב בעמקותו הנפלאה בעניין

שבת שקלים

ידוע שענין ארבע הפרשיות הוא לתקן את עצמנו ולהכין לנו כלי לקבל את ההשפעות הטובות של חג הפסח. ניתן לרמוז בס"ד בשמם של הפרשיות את התהליך אותו צריך האדם לעבור כדי לזכות באור השפע של חג הפסח

שקלים – בתחילה האדם צריך לשקול בדעתו את מעשיו ולעשות חשבון נפש את מה הוא צריך לתקן

זכור – אחרי קבלת ההחלטה הטובה צריך ראשית למחות ולסלק את הרע מקרבנו וזהו מחיית עמלק בחינת סור מרע

פרה – שעניינה ניקיון וטהרה כמו שכתוב תבוא פרה ותקנה צואת בנה כיוון שאדם הוציא את הרע מתוכו צריך לעשות ניקיון יסודי ולשרש אחרי הרע שבקרבו משל למה הדבר דומה לבגדים המלוכלכים בבית או קודם מוציאים את הבגד הגדול והמגושם ולאחר מכן מכניסים את הבגד למכונת הכביסה לניקיון יסודי יותר

החודש – שענינו פתיחת דף חדש והתחדשות שאחרי שאדם ניקה עצמו ופתח דף חדש יכול הוא להתחיל להכניס לתוכו דברים טובים שהם תורה ומצוות. ואולי ניתן גם לרמוז שבד"כ פרשת החודש נקראת בפרשיות ויקהל פקודי בהם קוראים על בניית המשכן וכלי המזבח לנו על בניית המקדש הפרטי שיש על האדם לבנות אצל כל אחד בחינת ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם כך האדם אחרי שזוכה לעשות את כל התהליך זוכה לקבל את אורו של חג הפסח חג הגאולה הכללי והפרטי בחינת ושכנתי בתוכם

ולאחר זמן ראיתי כי ברוב חסדיו של הקב"ה זכינו לכוון לדברי בעל ישמח ישראל מאלכסנדר ז"ע וכך כתב "ואולי הרמז זה יתנו כל העובר על הפקודים (שמות ל', י"ג) היינו אפילו ח"ו אם עבר על "כל" היינו שחטא ח"ו במידת יסוד שנקרא כל ועי"ז הוא עובר על הפקודים היינו שמסמא ומחשיך את אור עיניו שאינו רואה כל המצוות ומע"ט כראוי ועובר עליהם בדרך מקרה וארעי, אעפ"כ בכח האש יוכל לשרוף גם את המסכים והמבדילים מזה ולתקן הכל ולשוב לשרשו ופ' שקלים הוא שבת ראשונה מארבע פרשיות שהוא הכנה לקבלת התורה ברצון ואח"כ לזכות לקדושת החג הפסח הבע"ל שאם יזכה אדם לדעת זה ע"י קריאת הפרשה הזאת ולהתעורר א"ע ולחזק א"ע בהתחזקות רב לבל לבוא לידי נפילה ר"ל ולידע בנפשו שיוכל עוד לשוב בתשובה שלימה ולהיות אהוב וקרוב ונחמד וידיד, עי"ז יראה כי כל העצבות והנפילה שהי' לו עד עתה היא עצת יצה"ר להפילו לבור שחת ח"ו, לבל יהיה נחשב בעיניו עבודתו להש"י, הן בתורה והן בתפילה ומע"ט, וזה הכל הי' בחי' עמלק אשר קרן, שהוא מקור לכ"א מעבודתו וכדרכת חז"ל (מדר"ת תצא ט') שזרק מילות כלפי מעלה, שמודיע לכ"א גודל חטאו בזה החטא חמ"ר שאין לו עצה ומברך ומנוס ואין לו תשובה על חטא הזה ח"ו עד שמקורו ומביאו לעצבות ומפילו לבאר שחת ח"ו וכשידע זאת בידיעה אמיתית אז הוא מחזק א"ע ובא לטהר א"ע, ומבקש רחמים מבעל הרחמים שמסייע לכל הבא לטהר, שיהי' גם בעזרו שיוכל לטהר א"ע ושיזכה עוד ללב טהור, וכמאמר דוד הע"ה (תהלים נ"א, י"ב) לב טהור ברא לי אלקים, היינו לזכות לטהרת אפר פרה בבנין בית המקדש בב"א ועתה בקריאת הפרשה הזאת ואח"כ לזכות לרוח נכון חדש בקרבי והוא ע"י קריאת פ' החודש הזה לכם" עכ"ל

משנת הצדיק – הרה"ק רבי רחמים בוכרים זצוק"ל זי"ע – כ"ז שבט (שבת)

חכם רחמים בוכריס נולד לאביו רבי משה ולאמו זעימה (נעימה) ביום ז' אדר תרע"א (1911) בגרנבא. הרב רחמים בוכריס נקרא בשם סבו שהיה הרב הראשי לגרנבא. אביו של חכם רחמים היה עוסק במסחר והביא את בנו ללמוד אצל החכמים וביניהם: חכם שלום הכהן, חכם משה הכהן וחכם חויתא הכהן. בשנת תש"ה (1945) עלה עם בני ביתו לארץ ישראל והתיישב במושב תלמים. לאחר תקופה קצרה התאלמן מאשתו הראשונה ונשא לאשה את ריחנה, שהייתה אלמנה עם ילדים. ממושב תלמים עבר להתגורר בכפר יבנה ואחר כך התיישבו בבני ברק מקום משכנם הקבוע. לפרנסתו היה עוסק במלאכות שונות. בתחילה מכירת תבלינים, לאחר מכן בחינוך בנות ישראל ורוב השנים במעבדות של אוניברסיטת בר אילן. על אף השעות שהיה עובד היו מעיינותיו מכוונות ללימוד התורה וכשיהיה גומר את העבודה במעבדה, היה הולך לספריית האוניברסיטה ויושב שם לעסוק בתורה. חכם רחמים בוכריס היה רגיש לוולת וכשיהיה שומע על חולה היה מוטר את נפשו עליו בתפילה ובביקור ובכל מה שיכול היה לעזור. את ברכת המזון ברח תמיד בקול רם לזכות את אשתו שלא הייתה יודעת לקרוא, אך הייתה יד ימינו ואהבתה לתורה הייתה גדולה בשלו. בשנותיו האחרונות כבה מאור עיניו ועל עובדה זו היה הצטער כיוון שלא היה יכול לעסוק בתורה. חכם רחמים בוכריס נפטר ביום כ"ז שבט תשס"ה (2005), זקן ושבע ימים בהיותו בן 94. משנת תשל"ח (1978) החלה לצאת לאור סדרת ספריו 'לב רחב'. בסדרה למעלה מעשרים ספרים, על התורה, על מסכת אבות, על מסכתות הש"ס, על תהילים, על המגילות, וישנם עוד כמה ספרים בכתב יד. וכך כתב הרב בעניין הצדקה "הי' ביתך פתוח לרווחה, ויהיו עניים בני ביתך - כל מי שמבקש הרווחה ועצה טובה, בגוף ובנמוך, ובכל מיני עצות, שתיכף ייבס אליך וימצא אותך בבית. וישפוך שיחו לפניך על דאגתו, וישאל את פיך, ואתה את דעתו תניח במה שאתה יכול. ותן לעניים בשמחה, כאילו אתה נותן לבניך, ותשתדל שירגישו כמו בבית שלהם, וייהנו מן האוכל המוכן, ושיהיו המזונות מצויים ברווח, ולא בצרות עין. מכל מקום יש ללמדם דרך ארץ, כמו בני ביתך, ולהדריכם בדרך אמצעי, ולא יהיו כווללי בשר, אלא תן לו מנה בדיוק כמו אחד מבני הבית, ולא משירי האוכל. ואדרבה עם בני ביתך תנהג איתם כעניים, ולא בתפנוקים. ועל חשיבות קביעת עיתים לתורה כתב "כי אם בתורת ה' חפצו, ובתורתו יהגה וילילה". - ביום עבודה, במסחר, במשא ומתן בין אנשים - הכל הולך על פי משפטי התורה ... וזה שיש לו הרצון ללמוד - מספיק לו זכות, ואף על פי שעדיין לא הספיק ללמוד. והעיקר שהכל יהיה בהצנע, ואינו משמיע קולו בשוק. וכן בתיוקן המידות שלו - שהם תורתו של האדם, ידאג יומם ולילה לתיקונם.

ולענין אהבת ישראל כתב "אהבת אדם לאדם, צריכה להיות אהבה טבעית, ואהבת רעך כמוך, ולא אהבה סיבתית. כלומר לאהוב את האדם - היותו הוא אדם. או מפני שהוא חכם, או מעלה נפשית אחרת. ולא בגלל שהוא צריך לעזרתו, או לקבל טובת הנאה ממנו, ומקדים לו אהבה בכדי שהלה יתרכך, ויתן לו חפצו ורצונו. שאהבה כזאת נקראת אהבה התלויה בדבר, ואינה אהבה יציבה, אלא תלויה ועומדת."

על מה שאומרים לפני לימוד מסכת אבות כתב "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא שנאמר: 'ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ. נצר מטעי מעשה ידי להתפאר' - נשמתם של ישראל חלק א-לוה ממעל, ואי אפשר שידח ממנו נידח. ואף על פי שחטא - ישראל הוא, אלא שנידון על מעשיו ואז יכנס לגן עדן. ולכן נוהגים לומר המשנה הזאת לפני לימוד מסכת אבות, בכדי לעורר האדם את נשמתו היקרה, ותקבל ותושפע מדברי המוסר הנאמרים פה, ותדע שעל ידי זה הוא זוכה לחיי העולם הבא. ועל הגאולה כתב הרב "כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם" - בכל דבר שאומרים בשם אומרו, על ידי כן יגדל שמו, ותעשה על ידו איזו תשועה לישראל, וכל שעה ושעה צריכים ישראל לאיזו גאולה"

דובב שפתי ישנים - ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

נחמד מזהב - הרה"ק רבי יחזקאל ב"ר צבי הירש מקוזמיר זצוק"ל זי"ע

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הַיּוֹם וְהִיא שָׁם וְאֶתְנָה לָךְ אֶת לַחַת הָאֶבֶן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר פָּתַבְתִּי הַיּוֹרְתָם" (כ"ד, י"ב)

אא"י הרה"ג החסיד מו"ה ישראל מאיר זצלה"ה אמר בשם רבינו על פסוק מקוה ישראל ה' מושיעו בעת צרה שכשאדם צריך להושיע צריך להיות בטהרה ולטבול במקוה. ואח"כ ישראל להטביל א"ע בישראל (היינו להתדבק בישראל) ואח"כ ה' להתדבק בה' ובוה מושיעו בעת צרה. וכמו במקוה אם שיער אחד יוצא לחוץ נשאר טמא כן ישראל צריך להיות מוקף בישראל שלא יהא בו גאות שלא יתראה בחוץ כמו במקוה. ועפ"ז פירש מאמר חז"ל למה נמשלו דברי תורה למים מה מים מעלין את האדם מטומאה לטהרה כך דברי תורה מעלין את האדם מטומאה לטהרה ופירש כשם שבמקוה אם נראה שיער אחד לחוץ אינו טהור כך דברי תורה צריך שיהיה מוקף כולו בתורה בכל מחשבתו שיהא מוקף כל שכלו בשכל התורה ולא יתראה שכלו החוצה כלל וזה הוא פירוש עלה אלי ההרה והיה שם ולכאורה אינו מובן מהו פירוש והיה שם אך הענין הוא שהעיקר צריך שיהא בתורה בכל מחשבתו ואם לומד תורה ואינו שם אינו כלום ולזאת אמר עלה אלי ההרה 'והיה שם' שם בכל שכלו ומחשבתו

סגולה לפרנסה - מעשה צדקה

"אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו פנשה לא תשימוץ עליו נשף" (כ"ב, כ"ד)

כתב הרב בנימין זאב ליבסקינד זי"ע בספרו דברים יקרים "בדורינו היה איש אחד שזכה לעשירות גדול לו ולדורות זה היה מחמת כי מחזונו הבטיח ליתן לו חמשים טאליר והמחזותן היה עני והוצרך ללוות המעות לסלקם קודם החופה אחר החתונה ראה חתן אשר הנושים באים וצועקים להחזיר להם והמחזותן אין לו מאומה מאין לקחת ליתן להם וקפץ חתן והחזיר להמחזותן כל הנדונה למען יהיה לו לשלם. אחר זה המעשה היה חותנו בראדישיטץ אצל הרה"צ הזקן זצלה"ה זי"ע וסיפר לפניו איך שהיה לו נסים אשר חתנו החזיר לו המעות הנדן למען השקישו מנוגשיו הרבים כדרך הב"ב המספרים לפני הרב פתח פיו הרה"ק בבואך לבינתך תשלח לי חתנך ואני רוצה לראותו אשר זה עשה דבר גדול כזה ויהי בבואו לביתו שלח את חתנו אל הרה"צ זקן ומיד בבואו אמר אליו אתה זה האיש 'דיא האסט שוין אויס גיזארגט' (שאתה כבר דאגת) ואני כבר הכרתי זה האיש והיה איש פשוט וזכה לאריכות ימים ושנים עם בנים טובים ועשירות גדול לו ולדורות